

Störst, bäst och vackrast

I USA får svenska chefer byta stil. Den amerikanske ledaren vet bäst, pekar med hela handen och markerar distans till sina medarbetare – kamratlighet ger ingen respekt. Här är några svenskers erfarenheter av att vara chef i USA.

TEXT: LARS CARLÉN

Höga chefer i USA omges av filter som är svåra att komma förbi. De verkar inte vilja att träffa människor som inte har lika fin titel som de själva. På storföretagens kontor omges höga chefer rent fysiskt av flera slussar. För att komma på audiens hos Erik Engström måste jag ta mig förbi miss-tänksamma vakter i entrén. Sedan ett väntrum med en receptionist och till sist hans sekreterare som är så där extremt entusiastisk som bara amerikaner kan vara.

När vi träffas håller Erik på att avsluta sitt arbete som "President and Chief Operating Officer" på Random House som är världens största förlag, läromedelsförlag borträknade.

Erik Engström har varit vd:s högra hand. Nu blir han delägare i investmentbolaget General Atlantic. Erik Engström kom till USA som student för 15 år sedan och stannade kvar.

Jämför affärer med idrotter

Något som var svårt att anpassa sig till i början är att amerikaner älskar att jämföra affärssamhet med idrotter. Jag är inte intresserad av vare sig amerikansk fotboll eller baseball men var tvungen att lära mig de vanligaste uttrycken från sporterna för att förstå vad folk talade om. Kommer man till USA för att arbeta och inte har studerat här har man en kulturell lucka som är svår

att ta igen. College i USA är på många sätt en social skolning och idrotten är en viktig del.

Erik Engström säger att den som ska arbeta som chef i USA måste först ta det där ett land med stora regionala skillnader.

I mellersta USA och i Söden har kristna värderingar stor betydelse. Det gör att synen på familjeliv och arbete är mer traditionellt där än här i nordöst.

I New York är den kulturella mångfalden stor. På större företag i New York är det vanligt att fem till tio olika religioner finns representerade. Utöver de nationella helgdagarna har personalen på Random House fyra helgdagar per år de förfogar över själva. Dessa används oftast för att fira religiösa högtider. Vid firandet av högtider med religiös koppling på arbetsplatser i New York gäller det att vara försiktig.

Det är viktigt att visa respekt för andras religion. Finns det någon julsymbol på arbetsplatsen måste det också finnas en Hanukkah-symbol.

För den som ska arbeta som chef i USA gäller det att läsa på ordentligt om vilka juridiska regler som gäller i kontakten med personalen. Den amerikanska lagstiftningen har hårda regler angående vilka grunder människor anställs på. Ger intervjuaren minsta intryck av att beslutet påverkas av kön, religion, ålder eller etniskt ursprung riskerar företaget att stämmas.

Under en anställningsintervju får intervjuaren inte ens fråga om personen har barn eller är gift, eftersom det är uppgifter som anses kunna användas för att diskriminera människor, säger Erik Engström.

Alla vill bli världsberömda

En annan svensk med erfarenhet av att vara chef i USA är Gun Nowak som grundade kosmetikkedjan Face Stockholm för 20 år sedan. För 10 år sedan etablerades företaget i USA. Liksom Erik Engström anser Gun Nowak att det gäller att skaffa sig kunskap om den amerikanska arbetslagstiftningen. Finns det minsta risk att något skulle kunna leda till en stämning ringer Gun Nowak och rådförar företagets advokat. Fyra av Face Stockholms butiker ligger i New York City,

"Det går att ge rak kritik i USA utan att människor börjar ifrågasätta om man tycker om dem som personer"

Gun Nowak.

hon har märkt stora skillnader mellan New York City och Hudson i New York där företagets administration ligger.

New York City är det svåraste stället i världen att hitta bra personal på, eftersom nästan alla här vill bli världsberömda. I New York har vi varit tvungna att ta bort allt som har med provision att göra efter att två av våra anställda slogs mitt i butiken. Det började med att den ene tagit den andres kund, därför drog hon sin kollega i håret. Den personal vi har nu är bra, men för att behålla duktig personal måste man betala betydligt mer än i Sverige, säger Gun Nowak.

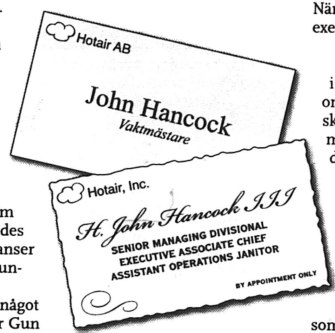
Enklare att vara kvinnlig chef i USA

Gun Nowak upplever att amerikanerna är frikostiga med beröm. Hon har blivit uppripgd av andra företagare som hon aldrig träffat som bara velat säga hur bra de tycker hennes koncept är. Gun Nowak tycker det är enklare att vara kvinnlig chef i USA än i Sverige. I Amerika finns många nätverk för kvinnor i karriären och det finns kvinnor som tagit sig ända till toppen av storföretagen.

I Sverige har jag ofta känt att jag inte blir tagen på 100-procentigt allvar för att jag är kvinna. När vi byggde en butik i Göteborg pratade till exempel inte hantverkarna med mig utan med den 28-åriga franchisetagaren, trots att jag är företagets högsta chef. Det skulle aldrig hända i USA. Här är respekten för chefen stor oavsett om chefen är man eller kvinna. Det är också skönt att det går att ge rak kritik i USA utan att människor börjar ifrågasätta om man tycker om dem som personer, säger Gun Nowak.

Den som ska anställa personal i New York får inte vara blödig. Många som söker jobb har tjugiga cv:ar:

Det låter ofta bättre än det är. Har någon stått i kassan på ett varuhus skriver de att de haft personalansvar. I början gick vi på allt. Nu är vi väldigt försiktiga och ringer och kollar referenser och anställer bara dem som varit kvar en längre tid på sina tidigare arbetsplatser. En gång anställde vi en fantastisk trevlig och ambitiös kvinna som alla tyckte om. Vi

I USA är det viktigare med titlar än i Sverige.

- FAKTA/FÄLLOR ATT UNDVIKA**
- ✓ CV:n i USA ser ofta bättre ut än de är.
 - ✓ Titlar och hierarkier har stor betydelse.
 - ✓ Diskrimineringslagarna är hårda. Den som intervjuar människor för anställning ska inte ställa frågor om ålder, ursprung eller familjesituation.
 - ✓ En chef i USA förväntas ge order på detaljnivå.
 - ✓ Som svensk är det lätt att tro att man vet hur det går till i USA. Många svenskar som jobbar som chefer i USA har blivit förvånade över att skillnaderna mellan länderna är större än de trott.
 - ✓ I USA bor nästan 270 miljoner människor. De regionala skillnaderna är stora. Varje del av USA har unika drag som det gäller att vara uppmärksam på.

blev vi ko tran: sig r dag: tens ga. Du mell och i Now vänt mer. tider - När Sver blort inte **Che** Ame de av än d Partu Stefa York - (titlar delse har c